

Poradnik

Passe-partout do fotografii

Passe-partout (wym. *paspartu*, wyraz pochodzenia [franc.](#))

Sposób oprawiania ilustracji w [karton](#) w celu jej mechanicznej ochrony oraz eksponowania treści.

- ramka kartonowa z otworem o powierzchni trochę mniejszej od powierzchni karty z ilustracją, służąca do ochrony jej brzegów i skupienia uwagi obserwatora na obrazie; ramka taka może być czysta lub mieć zdobioną powierzchnię, a także może być [bigowana](#), delikatnie [falcowana](#), może mieć nacinaną powierzchnię i być formowana trójwymiarowo, a nawet może mieć skośnie cięte krawędzie otworu i zdobione (np. złożone) utworzone w ten sposób wąskie ścianki
- arkusz kartonu (lub cienkiej tektury), na który nakleja się papierową ilustrację

W obu przypadkach passe-partout powinno być na tyle duże, aby obraz był otoczony szerokim tłem. Passe-partout może być dodatkowo oprawiane np. poprzez umieszczenie całości za szybą. Może być również kartą wklejaną do [książki](#) lub albumu. W passe-partout mogą być oprawiane papierowe ilustracje wykonane ręcznie lub drukowane a także odbitki fotograficzne, wycinanki, hafty, zasuszone rośliny, niewielkie wyroby jubilerskie i inne płaskie przedmioty.

Jak poprawnie przygotować **passe-partout** jest zagadnieniem istotnym dla tych osób, które pragną przygotować samodzielnie wystawę swoich prac fotograficznych.

Jeśli fotografia (lub obraz) jest duża i przeznaczona do powieszenia powyżej poziomu oczu, to czasami dolne pole passe-partout wykonuje się szersze, co pozwala patrzącemu z dołu w górę, nie zauważyć zmniejszenia rozmiaru dolnego pola w porównaniu z bocznymi polami. Ponieważ jednak takie sytuacje są rzadkością, to na ogół passe-partout wykonuje się z identycznymi polami z wszystkich czterech stron.

Z tym że trudno nie zgodzić się z tym, że powieszanie obrazu powyżej poziomu oczu wymaga dodatkowego zwiększenia wymiaru dolnego pola passe-partout. Natomiast nigdy nie możemy zgodzić się z tym, że powiększając obraz na wysokości oczu zawsze można ograniczyć się do symetrycznego passe-partout.

Odczucia wizualne człowieka są skonstruowane w taki sposób, że dla harmonii odbioru obiektu w pionie jego dolna część powinna mieć trochę większą wagę. Ten „*sekret*”, oczywiście znają wszyscy wytwórcy ram i listew do ram. W anglojęzycznej literaturze nosi on nazwę **«bottom weighting effect»**. W ten sposób, jedyną przyczyną szerokiego rozprzestrzenienia się symetrycznych passe-partout jest cel komercyjny. Trzeba oddać sprawiedliwość że i symetryczne passe-partout w poszczególnych przypadkach ogląda się nieźle. Zdarza się to głównie wtedy kiedy funkcję zwiększonego ciężaru wzrokowego w dolnym sektorze spełnia sam obraz.

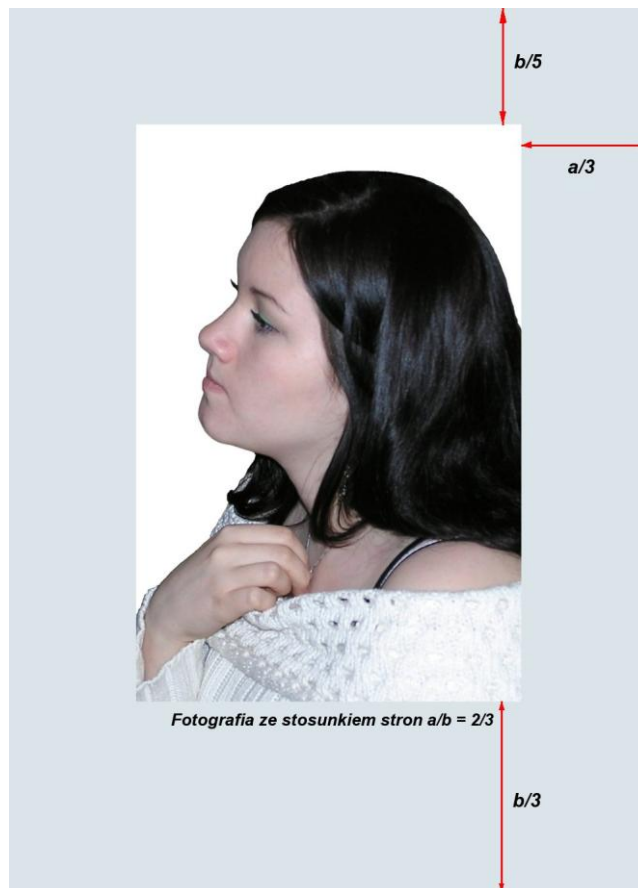
Symetryczne passe-partout jest również przyjęte w tych przypadkach gdy mamy do czynienia nie tyle z artystycznymi wytworami, a raczej przemysłowymi lub naukowymi ilustracjami.

Ale pomimo wszystko dolne pole passe-partout należy zwiększać.

Szerokość pól bocznych, z reguły, zawiera się w przedziale od $1/3$ do $1/2$ węższej strony obrazu. Lewa strona musi być równa prawej. Górne pole często jest identycznego wymiaru jak pola boczne. Dolna część pola zgodnie z powyżej podaną przyczyną jest przyjmowana trochę szersza.

Dla pionowych fotografii z stosunkiem boków $a/b = 2/3$ nieźle spełnione są następujące wzory:

$$\begin{aligned} \text{pola boczne} &= a/3; \\ \text{górne pole} &= b/5 \\ \text{dolne pole} &= b/3 \end{aligned}$$

Te zależności pozwalają określić nie tylko wymiar passe-partout, ale również rozmieszczenie samej fotografii.

Jeśli, wychodząc z tych lub innych rozważań już dokonano wyboru rozmiaru passe-partout, **ale jeszcze nie uporano się z rozmieszczeniem fotografii**, to w charakterze dobrego punktu wyjścia polecam następującą rekomendację:

Na zostanie pokazana i opisana zasada wyznaczania geometrycznych punktów gwarantujących umieszczenie wydrukowanego zdjęcia w **centrum optycznym podkładu**, jest to zasada poprawnego oprawiania obrazów.

Zakładamy że mamy jakiś karton o wymiarach większych od naszej fotografii i pragniemy na nim poprawnie umiejscowić fotografię w celu prezentacji. Postępujemy w następujący sposób:

1. Umieszczamy fotografię w sposób pokazany na poniższej ilustracji nr.1. W myślach oznaczamy prawy górny róg fotografii jako **A**, a prawy dolny róg foto jako **B**.
2. Odcinek **A** do **C** dzielimy na połowę i wyznaczamy punkt **D**, od punktu **D** prowadzimy wzdłuż boku foto linię prostą do punktu **E**.
3. Odległość **B** do **F** dzielimy na połowę i prowadzimy linię **G** do **H** równoległą do dolnej krawędzi fotografii
4. Łączymy linią punkty **H** z **B**. Na przecięciu jej z linią **D** do **E** zaznaczamy punkt **I**.
5. Przesuwamy fotografię tak aby prawą krawędzią dotykała linii **D, E**, natomiast dolny prawy narożnik znalazła się w punkcie **I**. Będzie to pierwszy poszukiwany punkt umiejscowienia reprodukcji fotografii.
6. Zaznaczamy kropką miejsce lewego górnego narożnika fotografii i wklejamy fotografię na karton podkładu pomiędzy wyznaczone punkty.

Należy jednak podkreślić że nieudanej fotografii nie poprawi żaden poprawny montaż.

Na zakończenie chyba należy poświęcić parę słów kolorom passe-partout.

W przypadku obrazów czarno-białych, w większości przypadków wskazany jest wybierać passe-partout w dowolnym odcieniu szarości (od białego do czarnego).

Kolor biały wyraźnie powiększa obraz, podczas gdy czarny zmniejsza go. Na białym tle obraz jak gdyby wysuwa się do przodu na pierwszy plan. Czarne passe-partout sprawia wrażenie okienka przez które patrzymy na to co znajduje się za płaszczyzną podkładu. Kolor szary spełnia funkcję pośrednią. W odniesieniu do obrazu jest on maksymalnie neutralny.

W każdym kolorze są również pewne niedociągnięcia. Tak np. kolor biały passe-partout może mocno odciągać uwagę patrzącego od samego obrazu, a kolor czarny wpływa negatywnie na poprawne postrzeganie odcieni. Kolor szary również nie jest pozbawiony pewnych cech negatywnych. Jednoznacznych rozwiązań być nie może.

Ostateczne rozwiązanie problemu zależy zawsze od autora pracy.

Dla kolorowych obrazów można stosować passe-partout zarówno w czarno-białej gamie jak i kolorowe.

Przy korzystaniu z kolorowych passe-partout wskazany jest kierować się na spokojne, przygaszone odcienie.

Kolor passe-partout najczęściej wybieramy w odcieniu dowolnego elementu obrazu. Przy pomocy passe-partout można podkreślić (lub na odwrót przygasić) dowolne detale na obrazie.

Opracował:
Zbyma72age

Poradnik nie może być publikowany w całości lub fragmentach na innych stronach www lub prasie, bez wcześniejszego kontaktu z autorem poradnika oraz bez zgody na publikację.